

SUOMENMAAN VIRALLINEN TILASTO

XIV

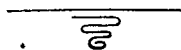
B

VAKAUSLAITOS

22

VAKAUSKOMISIONIN KERTOMUS

VUODELTA 1912

HELSINGISSÄ, 1913

SUOMENMAAN VIRALLINEN TILASTO

XIV

B

VAKAUSLAITOS

22

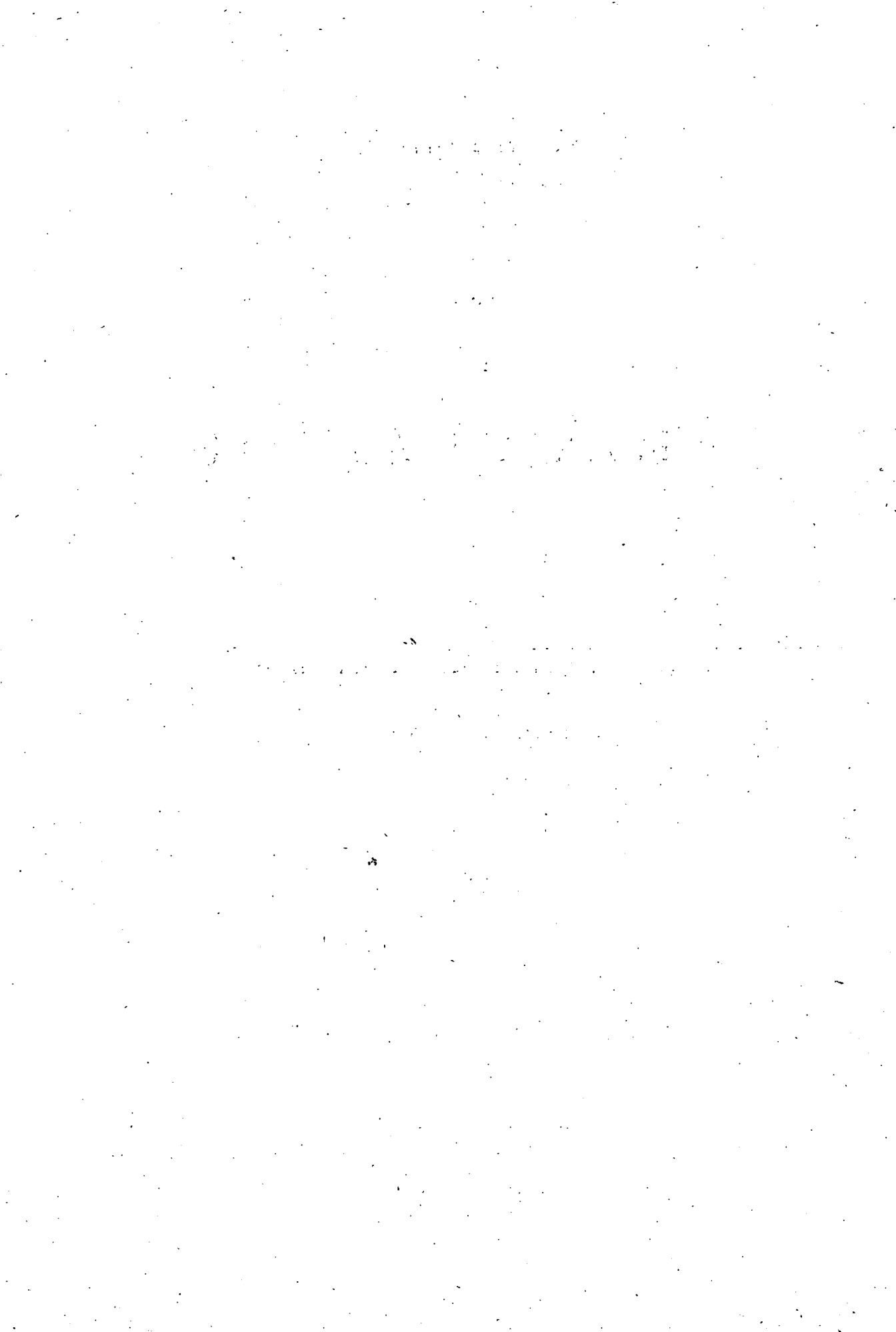
VAKAUSKOMISIONIN KERTOMUS

VUODELTA 1912

HELSINGISSÄ, 1913

KEISARILLISEN SENAATIN KIRJAPAINOSSA

Vakauskomisionin alamainen kertomus vakauslaitoksen töistä vuonna 1912.

I. Vakauspiirit.

Maan jako vakauspiireihin on ollut muuttumatta sellaisena, joksi se vahvistettiin Keisarillisen Suomen Senaatin päätöksillä 9. päivästä joulukuuta 1898 ja 10. päivästä huhtikuuta 1902. Vakauspiirien N:o 1—36 nimet ja alat ovat mainitut Vakauskomisionin alamaaisessa kertomuksessa vuodelta 1898; piiri N:o 37 käsittää Suomen valtionrautateiden alueen ja asemat maalla.

Kaupunginvakaajien lukumäärä ei ole muuttunut ja oli vuoden lopussa 28.

II. Vakauslaitoksen virka- ja palvelusmiehet.

Maaliskuun 6. päivänä määräsi Keisarillinen Senaatti allekirjoittaneen Sundellin edelleen kolmeksi vuodeksi, luettuna 28. päivästä toukokuuta 1912, olemaan vakausten tarkastelijana Vakauskomisionissa.

Koska vakaajalle vakauspiirissä N:o 31 (Pietarsaaren kihlakunta) komisionimaanmittari Karl Rudolf Krankille oli paranemattoman sairauden tähden myönnetty ero vakaajan toimestaan, määräsi Vakauskomisioni 25. kesäkuuta varamaanmittari Bror Alexander Kuhlefeltin vakaajaksi mainittuun piiriin.

Sattuneesta syystä määräsi Vakauskomisioni 3. elokuuta vakaajan vakauspiirissä N:o 32 (Saloisten kihlakunta) varamaanmittari Petter Paul Erhard Gestrinin toimittamaan vakaamista Pyhännän kunnassa Oulun läänissä.

Valtionrautateiden vakauspiirin vakaajan, komisionimaanmittari F. O. Immellin pyynnöstä, myönsi Vakauskomisioni 6. syyskuuta virkavapautta hänelle joulukuun 1:een päivään asti ja määräsi varamaanmittari Kaarlo Aukusti Sariolan hoitamaan Immellin virkaa mainittuna aikana.

III. Vakauskomisionin toiminta.

Kokoukset. Vakauskomisioni on vuoden kuluessa pitänyt 7 kokousta, joissa pidetyt pöytäkirjat käsittävät 32 pykälää. Neuvotteleva jäsen on ollut läsnä näissä kokouksissa ja on hän lisäksi 3 päivänä ottanut osaa pituusmittojen päämällä käyttämällä suoritettuihin vertaamistöihin.

Kirjeenvaihto. Keisarilliselle Majesteetille on Vakauskomisioni vuoden kuluessa lähettänyt alamaisen ehdotuksen armolliseksi asetukseksi, joka sisältää sellaisen muutoksen vakaamista ja leimaamista koskevaan armolliseen ohjesääntöön 16. heinäkuuta 1886, että Keisarilliselle Senaatille myönnettäisiin oikeus tarvittaessa selittää laillisiksi mitta-astioiksi muunkin muotoisia astioita kuin mainitussa armollisessa ohjesäännössä määrätään, sekä alamaiset lausunnot 1:o) luvasta käyttää kaupassa toiminimen The Computing Scale Co Dayton, Ohio, U. S. A. valmistamia, tasavartis- ja viisari järjestelmää käyttämällä kokoonpantuja punnitsimia; 2:o) luvasta Helsingin Anniskelu-osakeyhtiölle saada käyttää yhtiön myymälöissä toistaiseksi automaattisesti toimivia lasista ja metallista valmistettuja täsmäkoneita.

Esityksistä, kirjeistä ja muista toimituskirjoista on 1 lähetetty Teidän Keisarilliselle Majesteetillenne alamaisesti, 3 Keisarillisen Senaatin Maanviljelystoimituskuntaan, 2 Talousosaston kansliaan sekä 34 muihin maan virastoihin ja laitoksiin.

Vakauskontrollööreille ja vakaajille on lähetetty 124 kirjettä ja toimituskirjaa.

Lukuunottamalla 14 lähetystä ja kirjettä ulkomaisille vakausrivastoille, yksityisille laitoksille ja henkilöille, 3 määräystä, 1 todistuksen ja 1 välipäätöksen, tekee lähtevien toimituskirjain koko lukumäärä 186.

Vakauskomisioniin on vuoden kuluessa saapunut 156 kirjettä ja lähetystä, nimittäin: 6 Keisarillisen Senaatin Maanviljelystoimituskunnasta, 1 Talousosaston kansliasta, 7 muista virastoista, 115 vakauskontrollööreiltä ja vakaajilta sekä 27 yksityisiltä henkilöiltä ja ulkomaisilta laitoksilta.

Vuoden kuluessa diarioon merkityistä 156 sekä 2 vuodelta 1911 järeillä olevasta asiasta, on 157 käsitelty loppuun ja 1 lykätty seuraavaan vuoteen.

Maanmittausoppilaiden ohjaaminen.

Vakauskomisionissa on vuoden kuluessa 13 maanmittausoppilasta harjoitellut mittojen, painojen ja punnitsimien vakaamisessa noudatettavien menettelytapojen käyttämisessä.

Toimituskirjain lunastukset.

Maanmittauksen Ylihallitukseen lähetettyjen kuukausiraporttien mukaan on vuoden kuluessa kertynyt lunastusmaksuja 16 markkaa 80 penniä.

Laajenemiskoeffisienttien määrääminen.

Sittenkun johto ulkoilman ja suuremman horisontaalikomparaatorin laati-
kon välillä oli vuoden 1911 loppupuolella saatu kuntoon enemmän tarkoitustaan vastaavalla tavalla, siten, että voitiin saada aikaan 20° (vuonna 1911: 14°)

suuruinen lämmön ero ja komparaatorilaatikossa olevien eri lämpömittarien ero rajoittui $0^{\circ},4-0^{\circ},6$ (vuonna 1911: $0^{\circ},9$), toimeenpantiin vuoden alussa uusi tutkimus pituusmittojen päämallin H6 ja työmallin S. I. P. välisestä suhteellisesta laajenemisesta. Jälkimmäiselle metritangolle saatiin nyt $0,0000185$ suuruinen laajenemiskoeffisientti 1° varten (1911: $0,0000184$) eli likipitään sama arvo, joka ennen oli saatu muilla jäähdytysmenettelyillä. Vuoden 1911 kertomuksessa mainitun nikkeliteräsputken laajenemiskoeffisientiksi tuli nyt luku $0,0000114$ (vuonna 1911: $0,0000113$). Näistä tutkimuksista selitetään lähemmin julkaisussa: Anordnung für die Bestimmung linearer Ausdehnungskoeffizienten II, von A. F. Sundell (Öfversigt af Finska Vetenskaps-Societetens förhandlingar, Bd. LIV 1911—1912, Afd. A. N:o 27).

Samalla koneella tutkittiin myös Yliopiston fysikaaliseen laboratorioon kuuluvan 1 metrin pituisen messinkitangon laajeneminen, Suomen Tiedeseuran Meteorologisen Keskuslaitoksen metrimitan samoin kuin Vakauskomisionille kuuluvan lasitangon hopeakerrokselle jaetun millimetripykälikön laajeneminen.

Sitä varten, että varmasti tunnettaisiin lämpömäärät näissä laajenemiskoeffisienttien määräyksissä, tutkittiin lisäksi lämpömittarit Gebr. Hermann N:o 24, 25, 30 ja 32 vertaamalla ne lämpömittariin Gebr. Hermann N:o 39, joka verrattiin uudestaan osaksi normaalilämpömittariin Tonnelot 4436 osaksi lämpömittariin Tonnelot 4875. Samoin määrättiin lämpömittarien Fuess N:o 160 ja N:o 161 oikaisut lämpötilassa $+ 20^{\circ}$.

Lämpömittarien vertaamiset.

Koska työmallin S. I. P. jaotuksen välimatkat $10-15$ cm ja $85-90$ cm olivat myöskin tulleet käytetyiksi vertaamismääräyksissä, tutkittiin erittäin näiden välimatkojen sentimetripiirtojen jaotusvirheet.

Työmallin S. I. P. jaotusvirheet.

Vakauskomisionin määräyksen mukaan toimitti vakausten tarkastelija tarkastuksia 5.—18. joulukuuta Turun ja Porin sekä Hämeen läänin vakauskontrollöörien ja seuraavien piirien vakaajien luona: Tammisaari, Turku, N:o 5 (Mynämäen ja Vehmaan kihlakunnat), N:o 8 (Maskun ja Loimaan kihlakunnat), N:o 6 (Ahvenanmaan kihlakunta), Rauma, Pori, N:o 7 (Ulvilan kihlakunta), N:o 9 (Ikaalisten ja Tyrvään kihlakunnat), N:o 11 (apulaisvakaaja Pirkkalan kihlakunnassa), Tampere, N:o 11 (Pirkkalan ja Tammelan kihlakunnat), N:o 12 (Hauhon kihlakunta), N:o 13 (Hollolan kihlakunta) samalla Hämeenlinnan vakaaja. Kaikkiaan vaa'attiin 69 rautapainoa, 118 mitta-astiaa ja 18 vaakaa. Astiamittojen työmalleista on sitten 19 tilattu Vakauskomisioniin tarkkaa vakaamista varten samoin kuin 11 kappaletta 5 cl mittaa, joita ei ennätetty vaa'ata matkalla.

Tarkastusmatkat.

Korvaukseksi tästä tarkastusmatkasta on tilattu 334 markkaa 85 penniä.

Muut vakaustyöt.

Muuten suoritettiin vuoden kuluessa Vakauskomisionissa seuraavia vakaustyöitä.

A) Vakauskomissionin varten vaa'attiin 1) Vakauskomissionin työmallien 2—1 kg painokokoelmat N:o 1 ja N:o 2 nikkeliäydystä raudasta sekä 1 l kontrollimalli (vakausten tarkastelijan tarkastusmatkoja varten) 2) piirin N:o 31 työmallit 20 1—5 cl.

B) Virastoja ja vakaajia varten: 1) messinkitanko 1 metrin välisillä päätepiirroilla Yliopiston fysikaliselle laboratoriolle, 2) 7 koetinpainoa platinasta Rahapajaa varten, 3) 500—1 mg painot Meteorologiselle Keskuslaitokselle, 4) 500 mg—10 mg kvartsipainot Meteorologiselle Keskuslaitokselle, 5) 500—20 mg alumiinipainot sekä 3 vaa'anvarren painoa Meteorologiselle Keskuslaitokselle, 6) 1 kg—1 g kullatut messinkipainot Meteorologiselle Keskuslaitokselle, 7) lasinen pykälikkö Meteorologisen Keskuslaitoksen normaali-ilmapuntaria varten 8) uusi pykälikkö nikkeli-teräksestä samaan ilmapuntariin, 9) kaksi erikoisrahapainoa Rahapajalle, 10) 16 kpl 10 kg, 9 kpl 5 kg, 5 kpl 2 kg ja 5 kpl 1 kg painoa Rahapajalle, 10) 5 kg—1 kg painot kullatusta messingistä Rahapajalle.

C) Yksityisille henkilöille: 59 painoa. Näistä painoista leimattiin 14 kappaletta 20—1 g ja 24 kappaletta 500—1 mg. Maanmittauksen Ylihallitukseen lähetettyjen kuukausiraporttien mukaan tekevät kertyneet vakaussmaksut 18 markkaa 15 penniä.

Kohdissa B) ja C) mainituista mitoista ja painoista on valmistettu 15 vakaussprotokollaa.

Kalusto.

Vuoden kuluessa on kirjastoon hankittu kirjahylly ja 10 kulmalevyä sekä vakaajien työmalleja varten 2 rautapainojen ja 2 mitta-astioiden laatikkoja.

Kirjasto.

Vakauskomissionin kirjasto on vuoden kuluessa lisääntynyt seuraavilla teoksilla:

A) Vaihtona Norjan vakausslaitokselta: 1) Det Norske Justerveaesens fem og tredivte Aarsberetning, 2) Cirkulaere N:o 29 til Justerkamre og Justerkontorer, angaaende I. Meierivegt nr 3, II ad Tafelvegte, III ad Melkemaal. B) Vaihtona virastosta »Kungliga Mynt- och Justeringsverket» Tukholmassa: Myntdirektörens underdåniga berättelse för år 1910. C) Vaihtona virastosta K. K. Normal-Eichungs-Kommission, Wienissä: 1) Verordnungsblatt für das Eichwesen N:r 150, 2) Uebersicht der Geschäftstätigkeit bei den Eichämtern der im Reichsrate vertretenen Königreiche und Länder im Jahre 1911. D) Vaihtona virastosta Serviciul Central de mãsuri si greutati, Bucarestissa: Activitatea serviciului mãsurlor si greutati in 1910—1911. E) Vaihtona virastosta Department of Commerce and Labor, Bureau of Standards, United States of America: 1) Circular of the Bureau of Standards N:o 24: Publications of the Bureau of Standards, 2) Bureau Circular N:o 4: Verification of standards of capacity, 3) Tables of equivalents of the United States customary and metric weights and measures, 4) State and National laws concerning the weights and measures of the United States.

5) Recomparison of the United States prototype meter, 6) On the standard scale of temperature in the interval 0° to 100° C, 7) The testing of glass volumetric apparatus, 8) Circulars of the Bureau of Standards: N:o 2 Measurements of length and area, including thermal expansion; N:o 8 Testing of thermometers; N:o 9 Testing of volumetric apparatus; N:o 31 Copper wire tables, 9) The international metric system of weights and measures, 10) Annual Conferences of the weights and measures of the United States, 1905—1910 11) Sixth Annual Conference 1911 on weights and measures, 12) History of standard weights and measures of United States. F) Vaihtona virastosta Board of Trade, Standards Department, Isossa Britanniassa: Report by the Board of Trade on their proceedings and business under the Weights and Measures Acts 1911. G) Rautatiehallitukselta: 1) Suomen Valtionrautatiet 1862—1912, 2) Finska Statsjernvägarne 1862—1912. H) Helsingin kaupungin tilastokonttorilta: Statistisk årsbok för Helsingfors stad 5. 1909 — Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja 5. 1909. I) Tie- ja vesirakennusten ylläpidon hydrografiselta toimistolta: 1) Lisä Suomen Hydrografiaan II, 1 nidos: teksti, 2 nidos: tauluja, 3 nidos: kuviotauluja, 2) Bidrag till Finlands Hydrografi II, band 1: text, band II: tabeller, band 3: plancher. K) Tie- ja Vesirakennusten Ylläpidon hallitukselta: 1:o Hangon satama, selonteko sataman laajentamisesta 1903—1909, 2:o Hangö hamn, redogörelse för hamnens utvidgning 1903—1909. L) Tekijältä: 1) Anordnung für die Bestimmung linearer Ausdehnungskoeffizienten II, von A. F. Sundell, 2) Om dagsljusets klimatologi, af A. F. Sundell.

IV. Vakaajien toiminta.

Vuoden kuluessa ei ole sattunut minkäänlaista mittojen, painojen ja punnitsimien vakaamista vakausspiireissä N:o 1 (Pernajan kihlakunta), N:o 2 (Helsingin kihlakunta), N:o 5 (Mynämäen ja Vehmaan kihlakunnat), N:o 9 (Ikaalisten ja Tyrvään kihlakunnat), N:o 10 (Ruoveden ja Jämsän kihlakunnat), N:o 13 (Hollolan kihlakunta), N:o 16 (Jääskén kihlakunta), N:o 26 (Laukaan kihlakunta), N:o 30 (Lapuan kihlakunta), N:o 33 (Haapajärven kihlakunta), N:o 34 (Kajaanin kihlakunta), N:o 35 (Oulun kihlakunta).

Vakausspiiristä N:o 31 (Pietarsaaren kihlakunta) ei ole saatu vakausspiiväkirjaa edellisen viranhaltijan virastaan eroamisen tähden.

Astiainkruunaajien toiminnasta on tullut tietoja vakausspiireistä N:o 4 (Halikon ja Piikkiön kihlakunnat), N:o 5 (Mynämäen ja Vehmaan kihlakunnat), N:o 6 (Ahvenanmaan kihlakunta), N:o 7 (Ulvilan kihlakunta), N:o 9 (Ikaalisten ja Tyrvään kihlakunnat), N:o 10 (Ruoveden ja Jämsän kihlakunnat), N:o 25 (Iisalmen ja Pielisjärven kihlakunnat), N:o 26 (Laukaan kihlakunta), N:o 27

(Kuortaneen kihlakunta), N:o 28 (Ilmajoen kihlakunta), N:o 29 (Korsholman kihlakunta), N:o 30 (Lapuan kihlakunta), N:o 31 (Pietarsaaren kihlakunta) N:o 32 (Saloisten kihlakunta), N:o 33 (Haapajärven kihlakunta), N:o 34 (Kajaanin kihlakunta), N:o 35 (Oulun kihlakunta) ja N:o 65 (Kokkolan kaupunki). Näissä 18 piirissä on 166 astiainkruunaaajaa (vuonna 1911: 166 kruunaaajaa 17 piirissä) tehnyt selkoa vaikutuksestaan.

Vuonna 1912 vaakasivat ja leimasivat vakaajat ja astiainkruunaaajat:

pituus ja halkomittoja	2,626	(vuonna 1911: 4,498)
mitta-astioita kuivia tavaroita varten	8,881	(» » 17,030)
mitta-astioita nestetavaroita varten	14,863	(» » 15,858)
kuljetusastioita koko lukumäärä	97,049	(» » 106,784)
joista kruunaaajien osalle	96,809	(» » 106,566)
painoja	72,427	(» » 149,135)
puntareita	8,904	(» » 12,511)
erilaisia vaakoja lukuunottamatta puntareita	7,020	(» » 13,824)

Vuoden kuluessa leimatut mittaamis- ja punnitsemiskapineet ovat läänittäin luetellut mukaan liitetyissä tauluissa (liite).

Korvaukseksi vuonna 1911 tehdyistä vakaumatkoista vakaustiirissä N:o 14, on maksettavaksi tilattu 183 markkaa 58 penniä sekä kuluvana vuonna tehdyistä vakaumatkoista on vakaustalle vakaustiirissä N:o 32 (Saloisten kihlakunta) tilattu 63 markkaa 60 penniä ja valtionrautateiden vakaustiiriin vakaustalle 288 markkaa.

Vakaustmaksut vuonna 1912 vakaustien leimaamista kapineista nousevat arviolta noin 67,000 markkaan (vuonna 1911: 118,000 markkaa). Astiainkruunaaustien kantamat maksut voitanevat arvostella 11,000 markaksi (vuonna 1911: 13,000 markaksi).

Helsingissä, Vakaustkomissionissa, 20. elokuuta 1913.

Otto Sarvi.

A. F. Sundell.

J. T. Petrelius,
m. tty.

Taulu vuonna 1912 vaa'atuista mittaamis- ja
punnitsemiskapineista.

Pituus- ja halkomittoja.

1912	Mitta- puita ja pykälä- köjä	Mitta- nauhoja	Mitta- vittoja	Halko- mittoja
Vakauskomisioni	—	—	—	—
Vakaajat Uudenmaan läänissä	255	—	60	16
» Turun ja Porin »	1,264	3	—	15
» Hämeen »	103	1	—	11
» Viipurin »	139	—	—	125
» Mikkelin »	98	—	—	—
» Kuopion »	139	—	—	—
» Vaasan »	308	—	—	14
» Oulun »	74	—	1	—
Vakaaja valtionrautateiden vakausringissä	—	—	—	—
Koko maassa	2,380	4	61	181
Kaupunkien vakaajat	1,850	4	61	180
Vakaajat maalla	530	—	—	1

Painoja.

1912	100 ja 50 kg	20 kg	10 kg	5 kg	2 kg	1 kg	500 g	200 g ja 250 g postu- painoja	100 g	50—1 g	500—1 mg
Vakauskomisioni	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	24
Vakaajat Uudenmaan läänissä.....	31	154	282	484	818	640	817	1,374	2,175	7,926	418
» Turun ja Porin »	60	245	763	1,372	2,352	1,982	1,881	1,825	2,211	7,538	80
» Hämeen »	35	138	459	787	1,595	1,330	1,356	1,151	1,191	2,567	75
» Viipurin »	50	101	314	547	990	723	718	765	631	1,294	59
» Mikkelin »	4	17	72	95	189	134	137	117	182	241	—
» Kuopion »	23	84	135	235	444	348	345	311	217	469	—
» Vaasan »	27	107	260	459	701	635	672	660	550	1,081	66
» Oulun »	5	31	86	140	236	244	400	1,371	1,839	6,779	40
Vakaaja Valtionrautateiden vakausringissä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Koko maassa	235	877	2,371	4,119	7,315	6,036	6,326	7,574	8,946	27,904	762
Kaupunkien vakaajat	206	744	2,071	3,711	6,689	5,608	5,881	7,075	8,502	26,913	685
Vakaajat maalla	29	133	300	408	626	428	445	499	444	977	53

Punnitsimia.

1912	Vaakoja				Puntareita
	Viisari	Sadannes ja juok- supaino	Kynme- nys	Tasavar- tisia	
Vakauskomisioni	—	—	—	—	—
Vakaajat Uudenmaan läänissä	—	17	484	1,057	1,369
» Turun ja Porin »	—	16	379	550	5,460
» Hämeen »	—	5	220	431	585
» Viipurin »	—	28	501	983	820
» Mikkelin »	—	—	44	72	100
» Kuopion »	—	—	201	270	91
» Vaasan »	2	10	324	543	341
» Oulun »	5	2	85	156	138
Vakaaja valtionrautateiden vakausringissä	82	184	354	15	—
Koko maassa	89	262	2,592	4,077	8,904
Kaupunkien vakaajat	7	53	2,003	3,664	7,304
Vakaajat maalla	82	209	589	413	1,600

Helsingissä, Vakauskomisionissa, 20. elokuuta 1913.

J. T. Petrelius.

m:ttty.